

Nieuw Haags Peil van 1 juni 2008

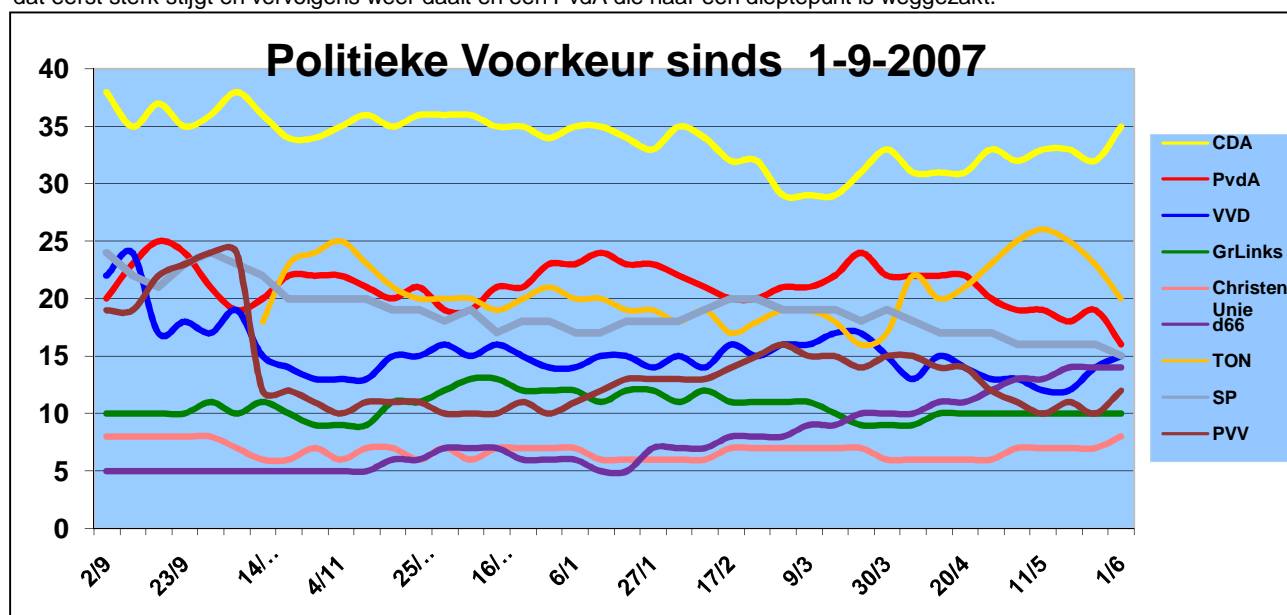
De afgelopen dagen zijn de verschuivingen in electorale voorkeur fors geweest. De verschillende onderwerpen die in Den Haag aan de orde zijn geweest hebben per saldo ervoor gezorgd dat de PvdA met 16 zetels wederom een alltime low haalt, Trots op NL naar 20 zetels terugzakt en het CDA 3 zetels stijgt, PVV 2 zetels stijgt en de VVD 1 zetel. Mede doordat de SP 1 zetel is gedaald staan PvdA, SP, VVD en D66 nu vrijwel gelijk in aantal zetels (resp. 16, 15, 15 en 14).

De ChristenUnie die anderhalve maand geleden nog op 6 zetels stond, is in de afgelopen weken weer wat hersteld en staat nu op het hoogste niveau sinds september 2007.

Landelijke peiling politieke voorkeur

in zetels Tweede Kamer	Verk. TK 2003	Verk. TK 2006	25/5 2008	1/6 2008
CDA	44	41	32	35
PvdA	42	33	19	16
SP	9	25	16	15
VVD	28	22	14	15
PvdVrijheid		9	10	12
Groen Links	8	7	10	10
ChristenUnie	3	6	7	8
D66	6	3	14	14
SGP	2	2	2	2
PvdDieren	0	2	3	3
Groep Verdonk (TON)			23	20
Andere partij	8	0	0	0
Totaal	150	150	150	150
CDA+PVDA+ChristenUnie	89	80	58	59

Hieronder is te zien hoe in dit parlementaire jaar de electorale ontwikkelingen zijn geweest. Na een heftige reactie op de start van de eigen partij van Verdonk met een fors wegzakkende VVD en PVV, zien we vooral de laatste paar maanden een duidelijke trend: Trots op NL dat eerst sterk stijgt en vervolgens weer daalt en een PvdA die naar een dieptepunt is weggezakt.

De halvering van het aantal zetels van de PvdA sinds de vorige verkiezingen, anderhalf jaar geleden, wordt nu op een aantal manieren toegelicht.

Van degenen die in 2006 PvdA hebben gestemd geeft nu 45% aan wederom PvdA te zullen stemmen. Kiezers vertrekken met name naar D66 (14%), SP (10%), Groen Links (7%) en Trots op NL (5%). Aan de andere kant wint de PvdA amper kiezers van andere partijen. Het hoogste percentage is van Groen Links (2% van de kiezers die in 2006 Groen Links stemden geven nu aan PvdA te zullen stemmen). Dit is het klassieke patroon van een partij in een ernstige electorale crisis verkeerd. Daarmee komt de situatie goed overeen met die van 1991 (de zogenaamde WAO-crisis). De partij had bijna 2 jaar ervoor 49 zetels gehaald, maar was in de peilingen toen ook meer dan gehalveerd.

Het vertrouwen in de regering is onder de CDA- en ChristenUnie kiezers uit 2006 nog net een 6. Maar onder de PvdA-kiezers uit 2006 een 4,8, slechts iets meer dan het gemiddelde van alle Nederlanders (4,5). Van de PvdA-kiezers die nog steeds PvdA stemmen is de score 6,3. De PvdA-kiezers uit 2006, die inmiddels geen PvdA meer zeggen te stemmen geven het kabinet een 2,9! Hetzelfde als de SP-kiezers uit 2006.

Bekijken we het vertrouwen van de PvdA-kiezers uit 2006 in de PvdA-ministers dan zien we de volgende scores: Plasterk (55% van de PvdA-kiezers heeft hoge verwachtingen van deze minister), Bos (46%), Koenders (41%), Ter Horst (29%), Vogelaar (21%) en Cramer (18%).

Het vertrouwen in de fractievoorzitter van de PvdA is met 4.3 laag (maar dat is het in de meeste andere fractievoorzitters ook). De PvdA-kiezers uit 2006 geven samen een 5.5. Zij die nu nog PvdA stemmen geven een 6.9 en degenen die niet meer PvdA stemmen 4.3.

Ook via een aantal onderwerpen van de afgelopen week is goed te zien hoezeer de PvdA zich vervreemdt van haar kiezers uit 2006.

Allereerst de JSF: Van de PvdA-kiezers uit 2006 geeft 18% aan in te stemmen met het aanschaffen van enige JSF-toestellen (van alle Nederlanders is dat 34%). 60% geeft aan dat men geen nieuwe toestellen moet bestellen of langer moet doen met de F16. Van alle Nederlanders is dat 45%. En op de vraag of de PvdA, die voorheen tegen het bestellen van de JSF was nu haar standpunt moet veranderen geeft slechts 20% van de PvdA-kiezers uit 2006 een positief antwoord.

Maar ook ten aanzien van de benzineaccijns is vast te stellen dat het standpunt van de regering niet aansluit op die van de PvdA-kiezers (en ook het overgrote deel van de andere kiezers). 69% van alle kiezers vindt dat de accijns met minstens het kwartje van Kok nu verlaagd moet worden. Bij de PvdA vindt 58% dat.

76% van alle Nederlanders vindt dat per 1 juli a.s. de voorgenomen verhoging van de dieselaccijns moet afgeblazen worden. Onder de PvdA-kiezers is dat 68%,

De gebeurtenissen met de brief van staatssecretaris Bussemakers over het genonderzoek naar borstkanker bij ivf laten ook zien hoe dat uitwerkt op de PvdA-kiezers. 80% van de PvdA-kiezers stonden achter de brief van Bussemakers (van alle Nederlanders is dat 66%). 75% van de PvdA-kiezers is het oneens met het feit dat de brief vanuit ingrijpen door het kabinet is teruggetrokken (onder alle Nederlanders is dat 61%).

Het grote probleem voor de PvdA is niet alleen dat het kabinet het matig doet onder het gehele electoraat. Maar dat onder de eigen PvdA-kiezers uit 2006 het kabinet het slechter doet dan onder de kiezers van het CDA en de ChristenUnie uit 2006. Regelmatig zijn door het kabinet besluiten genomen die door de meerderheid van de PvdA kiezers niet worden gesteund. Alleen al in de afgelopen week spelen er drie onderwerpen waarbij het kabinet op een lijn zit die door een (grote) meerderheid van de PvdA-kiezers wordt afgewezen. De fractievoorzitter van de PvdA wordt door een meerderheid van de PvdA-kiezers laag gewaardeerd. En drie van de zes ministers doen het onder de PvdA-kiezers uit 2006 matig of slecht.

Er wordt met enige regelmaat gesteld dat deze peilingen maar "dagkoersen" zijn. Vergeten wordt daarbij dat die "dagkoersen" een nogal consistent patroon laten zien met betrekking tot bij voorbeeld de PvdA. Daarnaast wordt gesteld dat bij verkiezingen de kiezers wel weer massaal zullen terugkeren als blijkt hoe "succesvol" het beleid is geweest. Enerzijds gaat men daarbij van uit dat dit succes t.z.t. dan wel zal blijken, anderzijds doet men alsof de electorale patronen anno 2010 dezelfde zijn als anno 1980. Vergeten wordt dat bij voorbeeld in 2010 meer dan de helft van het electoraat na 1960 is geboren. Dat zijn kiezers die een veel minder stabiel patroon hebben van het stemmen op partijen als CDA, PvdA en VVD dan de kiezers die voor 1960 zijn geboren. Het is dus niet een soort van natuurkundige wet dat de kiezers die zich nu afkeren van de drie grote partijen bij de verkiezingen wel weer terugkeren naar die partij. Men is dan blijkbaar vergeten dat bij voorbeeld in 2002 de PvdA slechts 23 zetels haalde, hetgeen ongeveer een halvering was ten opzichte van 1998.